

ПРЕС БЮЛЕТИН на Центъра на ЕС по наркотиците

НОВИ НАРКОТИЦИ: ТРУДНОСТИ ПРИ „ПОРАЗЯВАНЕТО НА ДВИЖЕЩА СЕ ЦЕЛ“

Новостите и усложняването на пазара поставят предизвикателства пред политиката в областта на наркотиците, заявява EMCDDA

(5.11.2009 г., ЛИСАБОН **ЕБМАРГО 10:00 ч. ЦЕВ/брюкселско време**) Европа е изправена пред все по-сложен и по-динамичен пазар на синтетични наркотици, посочва **агенцията на ЕС за борба с наркотиците (EMCDDA)**. Доставчиците днес проявяват „изключително новаторство“ по отношение на производствените процеси, гамата продукти и тяхното предлагане, както и способност да се адаптират бързо към прилаганите мерки за контрол. Все по-обиграният маркетинг на законни алтернативи на незаконните наркотици (т.нар. „законни дроги“) също е тревожна тенденция. Трудностите, свързани с „поразяването на движеща се цел“, са описани в **Годишен доклад 2009 г.: състоянието на проблема с наркотиците в Европа**, който **EMCDDA** представя днес в Брюксел.

Системата на ЕС за ранно предупреждение позволява по-ефективно разкриване на нови наркотици

Благодарение на **системата на ЕС за ранно предупреждение**, създадена през 1997 г. като механизъм за бърза реакция, Европа отбелязва напредък в разкриването на нови наркотици, появяващи се на пазара на незаконните наркотици ⁽¹⁾. До момента чрез каналите ѝ са установени повече от 90 вещества. През 2008 г. чрез тази система **държавите-членки на ЕС** съобщиха на **EMCDDA** и **Европол** за 13 нови психоактивни вещества ⁽²⁾. Единадесет от тях са нови синтетични наркотици, а две – растения (кратом и кава). За първи път наркотиците, за които са предоставени данни, включват синтетичен канабиноид — JWH-018. Въздействието при пушене на това вещество е сходно с това на канабиса (вж. по-долу раздела, посветен на „спайс“). Днес **EMCDDA** публикува онлайн „профил на наркотика“, посветен на синтетичните канабиноиди ⁽³⁾.

„Появата на синтетичните канабиноиди е последният етап в развитието на „дизайнерските наркотици“ — се изтъква в доклада, — от базираните на фентанил (80-те години) през фенетиламините (в края на 80-те години) и триптамините (90-те години) до пиперазините и производните на катинона (след 2000 г.). Трябва също да се отбележи, че в сравнение с предходни години през 2008 г. по-малък брой от веществата, за които е предоставена информация, принадлежат към основните групи химически вещества (фенетиламини, триптамини, пиперазини). Шест от тринадесетте вещества са производни на катинона, психоактивна съставка, съдържаща се в кхат.

Наблюдение на интернет — EMCDDA следи онлайн пазара на наркотици

Днес интернет е значим пазар на психоактивни вещества, който дава възможност на търговците на дребно да предлагат на широка аудитория алтернативи на контролираните наркотици. В настоящия доклад е разгледан все по-обиграният онлайн маркетинг на „законни алтернативи“, чрез който доставчиците се опитват да заобикалят мерките за контрол.

В доклада се посочва, че упражняването на наблюдение върху мрежата на интернет е „все по-важен елемент на дейностите за идентифициране на новите тенденции в областта на наркотиците“. През 2009 г. осъществяването от **EMCDDA** наблюдение обхваща 115 онлайн магазина в 17 европейски страни.

Повечето разкрити търговци на дребно, търгуващи онлайн, са базирани в **Обединеното кралство** (37 %), **Германия** (15 %), **Нидерландия** (14 %) и **Румъния** (7 %).

Голямото разнообразие на вещества, предлагани онлайн, обхваща наркотици, използвани традиционно в някои части на света, и химически вещества, които са синтезирани в лаборатории и чието въздействие не е изпитано върху хора. Новите продукти, предлагани за продажба през 2009 г., включват „парти хапчета“, съдържащи законни алтернативи на неотдавна поставеното под контрол вещество бензилпиперазин (BZP) ⁽⁴⁾. Други нововъведения на онлайн пазара са разработването на разпознаваеми марки и използването на привлекателни опаковки, като най-значим пример в това отношение е „спайс“.

Предвещава ли „спайс“ бъдещи тенденции?

Продуктите, предлагани под името „спайс“ и в много случаи продавани като ароматни продукти, са обект на наблюдение чрез системата за ранно предупреждение от началото на 2008 г. Според отпечатаната на опаковките на продуктите информация това са смеси на части от растения или растителни материали (съдържащи до 14 съставки) ⁽⁵⁾. Но направените по-нови изследвания показват, че някои партиди съдържат синтетични канабиноиди. До октомври 2009 г. в продуктите, продавани в Европа като „спайс“, е установено съдържание на JWH-018 и осем други синтетични канабиноиди. Тези вещества не са включени сред декларираните съставки и следователно се приемат без знанието на потребителя.

EMCDDA разкрива, че през 2009 г. почти половината (48 %) от общо 115 търговци на дребно, търгуващи онлайн, които са обхванати от проучването, са предлагали „спайс“. Тези търговци са базирани в 14 европейски страни, като най-голям е броят им в **Обединеното кралство** (42 %), но значителна част са базирани също в **Румъния** (15 %), **Ирландия** (7 %) и **Латвия** (7 %). Освен това е установено, че „спайс“ може да се закупи и в т. нар. „head shops“ или „smart shops“ (магазини за търговия на дребно, предлагащи „законни дроги“) в поне девет държави-членки на ЕС (**Чешката република, Германия, Латвия, Литва, Люксембург, Австрия, Полша, Португалия и Обединеното кралство**).

Загрижеността във връзка със синтетичните канабиноиди стана причина редица страни да предприемат юридически действия за налагане на забрана или поставяне под контрол на продуктите, продавани като „спайс“, или на свързани с тях вещества (**Германия, Естония, Франция, Литва, Люксембург, Австрия, Полша и Швеция**). Установено е, че като алтернативи на „спайс“ в интернет се предлагат поне 27 растителни смеси за пушене под различни наименования (напр. „Smoke“ или „Sense“). Бързата поява на алтернативни на „спайс“ продукти подчертава потенциала на този пазар да реагира бързо на промени в юридическия статут на психоактивните вещества.

В коментара си, публикуван днес, **директорът на EMCDDA Волфганг Гьоц** казва: „Опитите за заобикаляне на мерките за контрол на наркотиците чрез предлагане на нерегулирани заместители не са нови. Новост е обаче големият брой вещества, които се предлагат днес, агресивният маркетинг на продукти, чиито етикети съдържат преднамерено невярна информация, нарастващото използване на интернет и бързината, с която пазарът реагира на мерките за контрол. Спайс е предупреждение и Европа трябва да бъде подготвена да реагира адекватно на това нарастващо предизвикателство.“

ДРУГИ ПРОМЕНИ НА ПАЗАРА НА СИНТЕТИЧНИТЕ НАРКОТИЦИ

Нови промени на пазара на екстази

Според публикувания днес доклад в основната си част таблетките екстази, анализирани до 2007 г., съдържат MDMA или друго подобно на екстази вещество (напр. MDA или MDEA). По-нови предварителни данни обаче показват, че в някои страни на ЕС ситуацията може би се променя. Например в около половината от таблетките, продавани като „екстази“, конфискувани или продадени в **Дания и Нидерландия**, не е установено съдържание на MDMA, и вместо това таблетките съдържат веществото mCPP ⁽⁶⁾.

Промените на пазара на екстази вероятно са резултат от все по-успешните усилия за предотвратяване на отклоняването на прекурсори за наркотици — контролирани вещества, използвани за производството на незаконни наркотици (вж. карето в глава 4). Недостатъчното предлагане на РМК, важен прекурсор, използван в производството на MDMA, вероятно обяснява отчасти констатираните напоследък промени в състава на екстази. Все още не може да се каже дали промяната е временно явление или отбелязва по-значим преход на пазара. През 2010 г. **EMCDDA** и **Европол** ще публикуват съвместен анализ относно пазара на екстази.

Европа остава основното място за производство на екстази, съсредоточено в **Нидерландия** и **Белгия**, и в по-малка степен в **Германия**, **Обединеното кралство** и **Полша**. През 2007 г. в Европа са заловени около 13 млн. таблетки екстази. По приблизителни оценки около 10 млн. възрастни европейци (15–64 години) са опитвали екстази поне веднъж, а около 2,5 млн. са употребявали наркотика през последната година. Повечето от употребяващите са млади хора (15–34 години), като около 7,5 млн. от тях са опитвали екстази поне веднъж и около 2 млн. са употребявали наркотика през последната година. Тенденциите в употребата на екстази в Европа са като цяло стабилни (вж. фигура GPS-21, части i и ii).

Метамфетаминът навлиза в нови територии

Метамфетаминът все още не е навлязъл значително на пазара на стимуланти в Западна Европа, доминиран засега от кокаина или амфетамина. Налице са обаче данни, че метамфетаминът започва да навлиза в нови територии.

В миналото употребата на метамфетамин в Европа е съсредоточена в **Чешката република**. Публикуваният днес доклад обаче съдържа информация, че наркотикът става по-достъпен в някои части на Северна Европа, например **Норвегия** и **Швеция**, където предпочитаният досега стимулант е амфетаминът. И в този случай вероятно е важно значението на пазарните фактори и на прекурсорите за наркотици, като понастоящем обектите за производство на метамфетамин по всяка вероятност са разположени в **Литва**, чието географско положение улеснява вноса на прекурсора за производство на метамфетамин ВМК от страни извън Европейския съюз.

През 2007 г. в Европа са отчетени почти 4500 конфискации на метамфетамин с общо количество 340 кг. Най-голям брой конфискации (1284) и най-голямо количество метамфетамин (167 kg) са отбелязани в **Норвегия**. На второ място по количество заловен метамфетамин в Европа (51 kg) се нарежда **Швеция** (вж. таблици SZR 17 и SZR 18).

До момента производството на метамфетамин в Европа се осъществява в маломерни кухненски лаборатории в **Чешката република**, където се произвеждат малки количества от наркотика обикновено за лична или местна употреба (през 2007 г. са разкрити 390 такива лаборатории). **Европол** обаче съобщава, че в други части на Европа, например **Германия** и **Нидерландия**, са разкрити и разбити малък брой по-големи лаборатории ⁽⁷⁾.

Публикуваният днес доклад предупреждава, че „с оглед на относително достъпната технология за производство на метамфетамин и значителното негативно въздействие, което този наркотик може да окаже върху общественото здраве, няма място за намаляване на бдителността“. Пример за това е **Словакия**, където проблемите, свързани с употребата на метамфетамин, са нараснали значително през последните години. Около една четвърт (26 %) от пациентите, постъпили на лечение в **Словакия**, понастоящем посочват метамфетамина като основен проблемен наркотик.

В коментар към представените днес констатации **директорът Волфганг Гьоц** заключава: „Бързината, с която се адаптира и развива пазарът на наркотици, е пример за това как глобализацията и новостите поставят страните пред все по-големи предизвикателства. За да са в крак с това динамично развиващо се явление, прилаганите понастоящем подходи за наблюдение и реакция на употребата на нови психоактивни вещества също трябва да се развият.

Бележки

Данните, представени в *Годишен доклад 2009 г.*, са за 2007 г. или за последната година, за която има данни.

Фигурите и таблиците, цитирани в този прес бюлетин, се съдържат в статистическия бюлетин за 2009 г.:

<http://www.emcdda.europa.eu/stats09>

Информация и връзки към всички продукти, прес бюлетини, услуги и прояви, свързани с *годишните доклади*, са публикувани на: <http://www.emcdda.europa.eu/events/2009/annual-report>

Настоящият прес бюлетин е основан в голяма степен на коментара и глава 8 от доклада.

⁽¹⁾ За допълнителна информация вж. <http://www.emcdda.europa.eu/drug-situation/new-drugs> и <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index40105EN.html>

⁽²⁾ Пълен списък на веществата се съдържа в приложение 2 към Годишен доклад 2008 г. на EMCDDA и Европол за прилагане на Решение 2005/387/JHA на Съвета: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index33227EN.html>

⁽³⁾ Профил на синтетичните канабиноиди: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles>

⁽⁴⁾ На 3 март 2008 г. Съветът на ЕС прие решение, с което определи 1-бензилпиперазина (BZP) като ново психоактивно вещество, подлежащо на мерки за контрол и наказателни разпоредби в държавите-членки на ЕС. Вж. <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index16783EN.html>

⁽⁵⁾ Вж. доклада на EMCDDA за спайс на: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/thematic-papers>

⁽⁶⁾ mCPP е обект на наблюдение чрез системата за ранно предупреждение от 2004 г.

⁽⁷⁾ Вж. стр. 20 от доклада на EMCDDA и Европол *Methamphetamine: a European Union perspective in the global context* („Метамфетамин: изгледи за Европейския съюз в глобален контекст“):

<http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index82068EN.html>

Вж. също: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/methamphetamine>